

El Gironès

ANY I

NUM. 31

Redacció i Administració:
PLAÇA INDEPENDENCIA, 16. — Ent.

Dissapte 19 d' Agost de 1916

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Trimestre 1'50 ptes.
Numero solt 0'10 "

CAMPANYA DE PERSUACIÓ -- EL MANICOMI PROVINCIAL

Està de sobre garantit que 'l Manicomi de Salt no 's mourà de Girona. -- Qui afirmi lo contrari es un ignorant o un perfid. -- El traspàs a la Mancomunitat reporta beneficis a la Diputació. -- Els malalts son així mateix millor cuidats. -- Girona obtindrà major beneficis encara. -- Son uns baladrers els que parlen de barcelonisme

Tant s' ha dut d' un a altre cantó, la dita donació que la nostre Diputació ha fet del Manicomi de Salt a la Mancomunitat de Catalunya, i tantes les veus del seu falç trasllat i perjudicis causats, que no es possible passar en silenci aquestes errònies afirmacions.

Palesa es la causa que mou als elements contraris, causa, que, deixant apart cert movil electoral, queda reduïda a una culpable supina ignorancia, si es que tot això no pot substituir-se per altre expressió, que tal volta seria més exacte, si en dèiem «interessos creats defensats amb mala fé».

Més no es pas d' això que volèm parlar, sino de la obra constructiva que sens perjudici per la província du a terme la Mancomunitat de Catalunya.

El traspàs del servei de dementes fet per les Províncies catalanes a la Mancomunitat, es feu mitjansant unes bases formulades d' acord per ambdues parts. «La Diputació de Girona cedeix a la Mancomunitat el Manicomi de Salt, amb tot allò que figuri a l' inventari, mentres la Mancomunitat segueixi destinant-ho al mateix servei o altre similar, procurant que la població asilada sigui almenys igual a la que en la actualitat hi te estada.»

Devant d' aquesta declaració, tant sens volta de full, no sabèm com hi hagi hagut qui sapiguent llegir, o almenys tinguent-ne obligació, afirmi que 'l Manicomi serà tret de Girona.

La quantitat que per dementes entrega la Diputació a la Mancomunitat com a compensació del servei traspasat, es de 96.697'19 ptes. quantitat, que amb sols dir que 'l pressupost de després del Establiment pel corrent any, puja a 141.066'68 ptes., queda en el seu lloc i palesa la seva insuficiencia, en els actuals moments i en qualsevol, partint de la base d' igual població dement, si l' Establiment no ha d' esser mera presó dels malalts de la ment i si casa de Curació; i ja que això apunten, dirèm que per una població aproximadament igual a la avui existent, la Diputació consignaba en sos pressupostos, per a medicina i efectes de farmacia, la quantitat de 500 ptes., figurant per igual concepte en el següent pressupost la quantitat de 1750 pesetes, es a dir més del triple. No es que pretinguem criticar la obra de la nostra Diputació, ni recordar aquells articles que amb el títol de «El Manicomi del Hambre» publicà cert ex-metjge Director

del mateix; ella feia el que podia, o quasi tot el que podia, que no era tant com pot la Mancomunitat, en virtut de la Llei econòmica de la suma de valors, Llei, que no per que els detractors de la Mancomunitat vulguin, ha de fallar en aquest cas, com no falla en cap a que s' apliqui.

I ja que d' esforç colectiu parlèm, es bo recordar que la Llei de Beneficencia de 1849 creà sis Manicomis regionals, que l' Estat, com tantes altres coses, no ha constituït i afirmat ell mateix no construir, a per lo que autoritzà ho fessin les Diputacions en R. D. de 19 abril de 1887; rellevant, a les províncies que ho duguessin a terme de la obligació d' atendre al seu sosteniment, del qual es cuidaria l' Estat. De lo factible que 's això, n' es prova palesa el que desde dit any, i em sembla que ha transcorregut prou temps per fer la prova, no hi ha hagut cap grop de províncies que n' hagi construït cap a causa dels obstacles que aquesta funesta divisió administrativa ha acumulat sobre les regions, tant sols una, Catalunya, gracies a la tant bascantada Mancomunitat, es trova en camí de poguer lliurar als catalans del sosteniment dels dementes pobres, fent que se 'n cuidi qui, segons el dret constituït, té obligació de fer-ho.

En quant al perjudici que la província reb a causa del traspàs, sols dirèm que les 141.066'68 ptes. que importa el Pressupost sigent, es van fonent totes, com se fongueren les dels altres Pressupostos, en la província, o millor dit encara, en la Capitat, nostra Ciutat. Els mateixos industrials i proveïdors que hi havia en temps de la Diputació, son els que hi ha ara i a pesar d' haver-se celebrat, alhora que aquí, subastes a Barcelona, ni un sol plec ha sigut presentat per cap comerciant barceloní; fet naturalíssim, per la senzilla raó de que els de fora deuen afegir a les despeses totals que 'ls hi ocasiona lo que suministren, el tant per % que deuen donar al qui els representi aquí i el transport, dels quals son lliures els d' eixa capital.

A més amb la puja que tot queviure, i fins podríem dir objecte, ha fet de preu, i mirant sols a lo que ha transcorregut d' any, i amb relació al passat, en el qual ja s' havia iniciat la puja, la Mancomunitat paga la estada solsament per lo que mira a alimentació 8 centims més cara,

8 centims que representa 33 ptes. diaris d' augment o sia 12.045 al any, augment que ha estalviat la Diputació, ja que la quantitat a entregar a la Mancomunitat es la mateixa sia qualsevulla el nombre de dementes. Nombre que per desgracia tendeix a augmentar donada la manera d' esser del viure modern.

A fer-lo disminuir augmentant les curacions amb proporció creixent i mitjansant l' aplicació tots els tractaments mèdics necessaris, es a lo que tendeix la obra de reorganització plantejada per la Mancomunitat. D' ella ens ocuparem properament.

CERVERÍ.

JOCS : FLORALS : DE : GIRONA

ANY XV DE LLUR CEL-LEBRACIÓ

CONVOCATORIA

ALS POETES I PROSADORS EN LENGUA CATALANA
¡DEU VOS GUART!

El Consistori d' enguany, vos endreça la present lletra de convit per a concorrer a la gaia festa que tindrà lloc, com de consuetut, per la diada de Tots Sants d' enguany, si a Deu plau, en el Teatre Principal de la Ciutat, i per a la qual han sigut oferts els premis anonciats en aquest Cartell.

¡Deu vos do inspiració, per a enaltir amb vòstres cants, com se mereix, l' uagusta trilogia qui governa nostres festes: la Fé, la Patria i l' Amor.

CARTELL

PREMIS ORDINARIS

- I. Flor Natural. Premi d' honor i cortesia. A la millor poesia que vingui a concurs. El guanyador deurà observar lo de consuetut en aquestes festes.
- II. Premi del Consistori. 100 pesetes. *A la millor prosa, tema lliure.*

PREMIS EXTRAORDINARIS

- III. Premi del Il·lm. Sr. Dr. D. Francisco de P. Mas i Oliver, Bisbe de la Diócesis. Objecte d' Art. *Al treball que millor expliqui el caràcter cristià que mantingué amb tant d' heroisme als gironins, durant els setges de 1808-1809.*
- IV. Premi del Molt Il·ltre. Sr. Dr. D. Agustí Vilà. Vicari General. Objecte d' Art. *A la millor composició poética que canti l' obra del actual Pontifex Benet XV en favor de la pau.*
- V. Premi del Excm. Ajuntament. 50 pesetes. *Tema lliure.*
- VI. Premi de la Excm. Diputació. 100 pesetes. *Tema lliure.*
- VII. Premi de D. Agustí Riera i Pau, President de la Diputació. 50 pesetes. *Poesia patriótica.*
- VIII. Premi de D. Francisco Montsalvatje. Il·lustre cronista del comptat de Besalú. 50 pesetes. *A la millor monografia histórica d' un castell situat en l' esmentat comptat.*
- IX. Premi de D. Joan Vallés i Pujals. Senador del Regne. Un objecte d' Art. *Tema lliure.*
- X. Premi del Sr. Conde de Figols. Senador del Regne. 25 pesetes. *Tema lliure.*
- XI. Premi del Sr. Marqués de Camps. Diputat a Corts. Objecte d' Art. *A la millor poesia en lloança de la llengua Catalana.*
- XII. Premi del Centre Catalanista de Girona. 50 pesetes. *Poesia patriótica.*
- XIII. Premi de D. Bonaventura Sabater. Diputat provincial. 50 pesetes. *A una poesia endreçada a Catalunya.*

- XIV. Premi de la «Joventut Catòlica Regionalista». Una dobleta d'or. A la millor poesia sobre el tema *Deu i Patria*.
- XV. Premi d'«Athenea». Objecte d'Art. *Tema lliure*.
- XVI. Premi de D. Josep Dalmàu i Carles. Ex-president del Consistori i Director de les Escoles de Girona. Objecte d'Art. *Tema lliure*.
- XVII. Premi de D. Santiago Masó Valentí. Advocat i Regidor de la Ciutat. Objecte d'Art. *Tema lliure*.
- XVIII. Premi de D. Joaquim Pla. Objecte d'Art. *Tema lliure*.
- XIX. Premi del Dr. D. Rafel Forn, Catedràtic de la Universitat de Madrid. Un quadre al oli (original del ofertor). *Tema lliure*.
- XIX. Premi del Dr. D. Modest Furest. Objecte d'art. *Tema lliure*.
- XXI. Premi de «L'Atracció de Forasters». 150 pessetes. *A la millor monografia de Girona*.
- XXII. Premi d'En Fidel Aguilar. Una estatueta (original del ofertor). Poesia. *Tema lliure*.

Per altres premis dels quals te notícia el Consistori, se publicarà dintre vuit dies un **Cartell Suplementari**.

ADVERTIMENTS

No s'concediran accessits.

Les composicions deurán enviar-se, amb la forma de costum, a nom den Francesc Ribas i Crehuet, Secretari dels Jocs Florals, Rambla de la Llibertat, Girona, per tot el dia 15 del vinent mes d'octubre.

El Veredict del Jurat se farà públic 8 dies ans de la festa, la qual tindrà lloc al Teatre Principal el dia de Tots Sants a les 3 de la tarde.

FORMEN EL JURAT CALIFICADOR:

D. Jaume Bofill i Matas, President.—Mossèn Lluís G. Pla, Pbre., D. Josep Lleonart, D. Laureà Dalmàu, D. Miquel Roger i Crosa i D. Josep Massó i Ventós, Vocals.—D. Francesc Ribas i Crehuet, Secretari.

Ciutat de Girona, 19 d'agost del any de Gracia M. CM. XVI.

EL CONSISTORI DEL JOCS FLORALS:

D. Lluís de Llobet i de Pastors, President.—Mossèn Salvador Riera i Pau, Pbre. D. Jaume Brunet, D. Bonaventura Carreras, Vocals.—Francesc Ribas i Crehuet, Secretari.

ELS ENEMICS (!!!) DELS JOCS FLORALS

Sempre ens han esperonat les empreses d'edificació cultural, sense posar esment, perquè no s'ho valen, a les *suposades* fiblades que no fan cap efecte, com a tals.

Els enemics dels Jocs Florals a Girona son pocs, els contariem amb els dits, i tenen la pretenció ridícula d'esser molts. S'haurán de quedar amb les ganes...

Les seves campanyes son el comble de la poquesa i del infantilisme rebec. No cal contestar a cap de ses *pedretes*: la qüestió es fer camí sapiguent perdonar-los la seva temeritat de volguer anorrear a la Ciutat nostre, la festa de la Fe, de la Patria i del Amor.

«El Norte» fa mal fet en deixarlos-hi les seves pàgines per als seus innoents esplais, perquè corra el ridícul de que el prenguin per *protector de les causes perdudes*, i això no pot anar...!

I prou, qu'el paper va car i l'assumpte te poc interés.

L'obra de la Mancomunitat

PLANS GENERALS DE CARRETERES I CAMINS

Paral·lelament a aquesta acció constant per dur a terme el projectat conveni amb l'Estat, el Consell ha anat impulsant els treballs de formació dels plans generals de carreteres i camins de la Mancomunitat.

Entre dos procediments havia d'escollir: reunir el Consell tots els antecedents ja existents en les Diputacions i amb el concurs dels directors d'obres públiques d'aquestes, formular ell mateix els oportuns projectes i obrir després sobre ells una informació pública; o be cercar ja des del primer moment la intervenció directa de la opinió i no en forma unilateralment, sinó també contradictoria, reunint tots els interessats i fent que expressessin el seu desig i les raons que donguin davant dels que han de resoldre.

El Consell va triar aquest últim, després d'obrir una ampla informació entre 'ls municipis i classificar els seus resultats. Però va instituir les Juntes Comarcales, davant de les quals eren cridats a informar tots els interessats de cada comarca,

encarregada de contrastar les informacions i de formular les relacions de camins, ordenant-los i classificant-los. Però va crear una Junta Central amb representacions de totes les forces econòmiques: Cambres i Sindicats agrícoles, Cambres de comerç i de l'industria, Centres excursionistes i automobilistes, per tal que fins en aquest tràmit, d'ordenació des d'un punt de vista de l'interés general exclusivament, hi tinguessin una intervenció directa i activa tots els elements interessats en el sistema de comunicacions de la nostra terra.

Aquesta es la idea matriu de l'acord del Consell regulant la formació dels plans de carreteres i camins.

A l'establir les Juntes comarcales se'ns va presentar el problema de la divisió territorial a adoptar, i ben estudiades totes les divisions existents va semblar-nos que la judicial en partits era la més adequada a l'objecte nostre, i la mes acostada a la divisió natural de la nostra terra, fins al punt de coincidir sovint substancialment els límits dels partits judicials amb els de les petites comarques, així com els d'agrupaments de partits judicials coincideixen també fonamentalment, amb els de les grans comarques o regions de Catalunya.

COMENTARI

Nova raó del fracàs republicà

L'altre dia senyalavem dos raons del fracàs republicà, de la crisi fondíssima del republicanisme espanyol, d'un fracàs i d'una crisi que lluny d'amenguar, s'accentua cada vegada més, com un mal necessari, inevitable. Deiem per una part que'l fracàs republicà obeïa a un excés de lirisme i per altre al exemple funest dels desaprensus capitosos republicans a faisó d'En Lerroux i de l'Iglesias.

Ara anem a senyalat una causa, potser la més greu, per a ser susceptible d'emmena i de redemció; aquest motiu, aquesta causa l'hem puntualitzada ja altres vegades en ocasions anteriors quan deiem que'l republicanisme espanyol era d'una gran ineficàcia, que'l principi que enlaira com a ban era no tenen ja cap valor positiu, no tenen cap trascendencia en l'ideologia de la vida política moderna. Però encara que sigui per nosaltres una una repetició de conceptes, no estara de més insistir una altra vegada.

El primer principi, la primera ideologia que ofereix el republicanisme, es el relatiu a la *forma de govern*, que s'incupiblement la tònica més viva, la característica substancial d'aquesta tendència política.

Des de'l començament del segle passat, després de les guerres napoleòniques se pregonitza la tendencia republicana a Espanya, i si en temps altres aixó tenia alguna virtualitat per significar una protesta i una reacció en moments de revolució, de pronunciaments militars al dia, de desacreditats assaigs de monarquisme, en moments de fonda desorientació, avui entre la gran revolució ideològica-política, la qüestió prèvia de *forma de govern* té l'ineficàcia de la buidor sense trascendencia ulterior en la vida dels pobles.

Abans els partits progressius s'abraçaven a la *forma de govern* republicana, perquè semblava defensar els principis eternals de llibertat i democràcia; però avui no hi ha ningú que no sentint la necessitat de l'evolució, no integri la seva vida amb aquest principi, i s'ha demostrat que'n *monarquies* constitucionals o representatives, tenien aquells principis un seient d'honor.

Exemple vivent de ço que diem, ho es la *monarquia anglesa*, que amb la

seva constitució liberalíssima filla de tota una gloriosa tradició històrica, ha donat al contingut d'aquells principis un màxim desenvolupament, com potser cap altre poble de la terra.

Ja en la edat mig-eval, la incomparable *monarquia catalana* del Jaumes i dels Peres, alligona a la política moderníssima i avençada en la bona acepció de la paraula; recordem tres fets: la feblesa del feudalisme, la constitució de les Corts catalanes i el disposar que'l *seny natural* regiría el criteri dels jutjes, rompent tota una tradició jurídica.

Per altre part els novíssims assaigs d'implantació de repúbliques governants no han pogut ser més desastrosos. *Portugal* i la *China* han sofert sinó una regressió, un desplaçament. Han caigut en defectes semblants que'ls seus enemics, i els mals que atacaven han sigut els seus propis mals.

Es que no son els governs els que tenen a mà la felicitat dels pobles, son els pobles els que s donen vida a si mateixos.

L'anunciat d'aquest senzill axioma polític enderroca per un sempre més totes les teories de *forma de govern*.

Si per una part no té cap eficiència aquesta qüestió, per l'altre ella vé a posar-se a la creixença a que ha d'aspirar tot estol polític, que ha de tenir com una necessitat de la seva vida, una constitució orgànica, un funcionament biològic.

Prova aixó que dieu la manera de ser del republicanisme, reduït a un partit d'eterna oposició, sense possibilitats de convertir-se en governamental, no ja del Estat, sinó de cap altre organisme.

El seu caràcter oposicionista no ha sigut obstacle pera coquetejar amb els homes i partits dinàstic com una noi neurastènica, i es natural que aquest coqueteig, que al establir aquest *modus vivendi*, aquesta *entente*, la vigor dels ideals n'ha vingut a menys i la moral i la disciplina, aixís com el fervor partidista, ha hagut una forta reculada.

La marca d'aquest pecat polític es un estigma pel republicanisme espanyol, que toca ja les conseqüències del conturben-

PONS

“PRO DEvesa”

Tinc un tan alt concepte de lo que es i lo que representa la nostra in oparable i única Devesa, que baixat la oportunitat que em dona l'enquesta de EL GIRONES, pera sols demanar unes millores aparents, unes innovacions i unes atraccions en el sentit de *diversió* em crec faria mal al concepte que d'ella n'hem de tenir i fins a la mateixa sumptuositat natural d'ella. Perque la Devesa es tot sentiment armoniós de l'una cosa amb l'altre: el verd del fullatge en ple istiu, hi diu tan bé amb el cel blau i uns nuvols de neu! Es tan joliu el cant del ruscinyol, vora l'aigua del rec que al jardí volta! Es tan deliciós el remoreix de les fulles... La Devesa es tot aixó.

Si els gironins entre les poques joies que podem ostentar amb orgull, s'hi troba la Devesa i nosaltres mateixos no sabem o no volém o no sentim l'emoció de la seva bellesa, que hi podem fer, que hi podem organitzar si no tenim aquella estima necessaria? Per aixó es precis anar educant als gironins fent-los-hi veure l'inmens tresor que posseix la ciutat i després d'aixó o simultaniament doneu-los-hi les comoditats que's creguin de mes ur-

gencia.

I si anem al cas del embelliment de la Devesa (talment sembla una paradoxa aixó d'embellir una cosa perfecta) procurem i es d'una suma trascendencia, no donar-li un caient contrari al seu modo de ser, no fugir de la seva inmensa bellesa per a caure en la mediocritat de unes estatuas de guix tretes d'alguna academia. Perque si aquestes per desgracia nostre arribessin a alçar-se, tot l'ambient que envolta el park dels nostres amors, desapareixeria i aniria a caure indefectiblement en un vulgar jardí de casa bona.

Tot lo que's faci a la Devesa, ha de portar el caient popular de lo nostra, ha de portar l'aire de catalanitat que dins ella s'hi respira.

I allí perdut entre els arbres, hi ha de haver un Maragall contador de la dansa nacional; un Verdaguer, verb de la nostra raça, poeta dels poetes; un Guimerà que ha fet correr gloriosament per el món, el nom de Catalunya, amb el seu Manelic; un Iscle Soler, el gran comediant. D'altres n'hi cabrán, d'altres i altres en manquen a dir per a fer la llista completa, però avui no es dia. Avui hem de trebar

llar sens descans en primer lloc per a que siguin el gironins els primers de exaltar el preciós paisatge, que siguin ells qui cinguin arreu que tenim un park com pocs n'hi haigim; pero lo que més s'ha de fer es estimarla la Devesa i donar l'exemple de que s'estima; se l'ha de tractar tot lo bé possible i s'hi ha d'anar: aquest es el deure primordial de tot gironí: anar, en les hores lliures, a la Devesa.

Jo no sabria pas que més dir perque ja he anotat al començament perque l'estimo la Devesa.

Portem-hi tots, el grà de sorra, la gran voluntat d'un amor franc i no dupto pas, la Devesa serà lo que deu ser, lo que té dret a ser.

Pro, que per dir tan poca cosa, he abusat ja, massa estona.

FRANCESC RIBAS.

AGRE-DOLÇ

Heraldo de Gerona, aixís com feia un dia campanya de moralitat contra el joc, avui denuncia els abusos amb el pas denigrant dels emigrants a França.

Molt sovint el *diabre se fica a predicador*.

Els regionalistes som els culpables de tots els mals, als regionalistas se 'ls acusa de totes les malvestats públiques i aviat privades.

Som realment una gent dolenta. Ara nosaltres que 'ns diuen centralitzadors dels serveis públics a Barcelona, som els causants, segons *Heraldo*, de la sortida de la brigada topogràfica que actuava a Girona.

A nosaltres tant poc enterats de les coses militars, ens han dit que si aquella brigada surt de Girona es perquè ha acabat la seva feina.

No importa, els regionalistes en som responsables i prou. Aviat sentirem a dir potsers pel mateix *Heraldo* dels senyors Roure (pare i fill) que tenim la culpa del joc i de l'emigració.

Se veuen coses tant monstruoses... Ara ja no 's dirà com en temps de sectarisme, que *l'clero té la culpa de tot*, ara els que 'n tindrem la culpa serem els regionalistes.

Alabat sia Deu.

La premsa adversaria, en especial la maurista i la jaumina, ens acusa a nosaltres de groleria de llenguatge, quan per molt modestos que siguem no podem deixar de veure, que intel·lectual i literariament, i en especial en qüestions de delicadesa, enginy i educació, estem en un altre nivell que 'ls nostres adversaris, *Periodísticament* a Girona encara hi ha classes.

Per a corroborar çó que acabem de dir no més hi hà que llegir l'últim solt de la secció de *Notícies* del orgue maurí.

Es un atac indigne an En Santiago Masó, fent alusions a delicadeses de la *vida íntima*, que si per redactors del cofrere no son un santuari impenetrable i sagrat, ho son per tots els que tenen com un orgull, l'honor i la caballeritat.

Sabíem que entre el al·ludits adversaris hi havia molts tontos i molts malt educats, lo que no sabíem era que això arribés al punt de faltar al mes elemental companyerisme per coses polítiques.

Nosaltres per la nostra part ja sabem a que atènyer-nos respecte d'aquests senyors; no mereixen més que *l'enyors preu*.

L'esperó d'aital groleria ha sigut

un *agre-dolç* nostre en el que constataven unes veritats com uns coves, respecte a determinats individus i els redactors del setmanari maurí es fan molt poc honor en donar-se per al·ludits.

De manera que els hi podem ben preguntar çoi que sou confreres? Com que hi heu prés candela en l'enterro!

La nos'ra dolça i tranquila ciutadania se veu pertorbada des.le fa un temps per lamentables incidents, produïts per certes actituds de violència que injustificadament son mantingudes al carrer.

L'opinió pública sent ja molt fonda l'indignació que aitals actituds provoquen, per l'imprudència de les mateixes, per la desaprensió amb que van acompanyades, i per l'injúria que suposen expressions groleres que 's llencen contra les més pures i l·legítimes afeccions d'un poble, que desgrana intensivament i amb pau serena, una vida de treball i de benestar.

Lo menys que 's pot exigir es el degut respecte als altres, i als seus sentiments, i sapiguer a que obliguen les lleis de la correcció i de la cortesia en casa agena, que constitueixen els furs inviolables, més sagrats de tots, perque no son privilegi d'una legislació positiva, sinó que son patrimoni excels de l'anima dels homes i de les col·lectivitats.

Portar la pertorbació al passeig, amb actituds airades, amb batusses i tropells, no es la manera de fer respectar institucions venerables, per tots respectades, quan l'autoritat d'aquestes institucions deu anar sempre auriolada, ara més que mai, per la serena gravetat d'un majestuós respecte.

Els drets de ciutadania furs, repetim, inviolables, no poden estar a mercè d'unés voluntats capricioses.

Els han d'estar sempre garantits, i seria lamentable que per no vetllar els que deuen hi hagués extralimitació.

Invocuem el bon seny, invocuem les prescripcions de la bona criança; si elles no fossin prou invocuem als qui deuen i poden evitar-ho; i si amb això no vingüés un remei aleshores tindriem que invocar i fer valdre els drets de ciutadania.

Y això en veritat seria molt sensible, i an això no voldriem arribar-hi en bé de tots.

Continúa la mala fé del orgue jaumi, imputant als regionalistes i al nostre excel·lent amic i president de la Diputació Sr. Riera, coses completament falses i que sols poden ser escrites amb evident mala intenció. Diuen que 'l Sr. Riera se ficà a la butxaca i no donà compte d'una comunicació del «Centro Moral».

El «Centro Moral» sol·licità de la Diputació un premi amb destí al Certàmen de «competència» que en projecte organitza. La comunicació que s'envià era impresa, en forma indeguda per a dirigir-se a una corporació i sense firmes manuscrites. La Comissió Central no volgué tenir-la en compte i aixís s'acordà pels senyors Frigola, Irla, Riera i HUGUET (jaumi). Per això no se 'n pogué donar compte en sessió.

Aquest son els fets senzills i aclaparadors per els protestaris, quedant el redac.or que això escrigué a una altura ben poc poc «envejable».

Es aquest un símptoma ben elocuent de lo que ha de ser aquest Certàmen de «competència», en el que 'ls seus organitzadors no saben ni dirigir comunicacions a corporacions con la Diputació provincial.

La escola del mal

Gracies a Deu, comenssa nostre poble a preocupar-se'n de les coses de la

escola primària. Si la tasca que d'uns quants anys a aquesta part, en aquest sentit, s'ha començat, va prosseguint i intensificant-se, com esperem, podrém aviat palpar-ne els resultats.

Amb personal docent cada dia més seleccionat i mes ben format, amb més estimol i protecció econòmica i social; amb millors locals aón exercir aquest personal el seu nobilíssim ministeri; amb mètodes d'ensenyança cada dia més racionals i depurats, jo soc oblimista, jo hi vull creuer amb el millorament del nivell intel·lectual i moral del nostre poble; jo el vull esperar un avenir de gloria per nostra país.

Pero... ¡oh coses humanes que totes ténieu pero!

Pero al costat de la escola, oficial o privada, en que se forma la intel·ligencia i el cor dels infants, n'hi ha, en tots els pobles de mitjana importancia, un altre d'escola, en que aquesta intel·ligencia i aquest cor son deformats i corromputs.

Es el Cine, la escola del mal.

Tretes raríssimes excepció, totes les películes que s'hi projecten poden ser incloses en dos categories: les passionals i les criminals, així tal com sona, per exemple i inducció.

Tracien l'etern tema femení les primeres, amb una llibertat tal i falta d'escrupols, casi sempre, que no fan mes que exacerbar instints que, a no ser dominats per la raó i la moral, traspassen desseguit les fites de lo licit i convenient, i cauen en lo pecaminos i condemnable.

Nostre pobre poble, que com tots els llatins, sent, com diu en Prat de la Riba, *la obsessió de l'amor físic, que pesa com un somni enervant sobre les gents meridionals i les estraga i incapacita per la vida moderna*, surt d'aqueix espectacle mes estragat i incapacitat que al entrar-hi.

Per a tota classe de persones son els Cines en sa casi totalitat, baix aquest aspecte, *escoles del mal*.

Pero a la infantesa, encara que 's trobin en ella avui dia precocitats extraordinaries i malícies insospitades, a les que les cruïses i erotismes de que parlém poden ser tan perjudicials com a un adolescent, la perjudiquen tal volta encara més les películes de la segona categoria, les que anomeno películes criminals.

Revesteixen aquestes amb l'auriola de lo extraordinari i sensacional, quin atractiu es per la infantesa irressistible, els fets del professionals del crim, les tretes que la més refinada inventiva humana pot imaginar-se per apoderar-se dels bens del pròxim, o per a venjar-se d'un enemic, o per a satisfeg desitjos inconfessables, o per a escapar a l'acció de la justicia i autoritats humanes.

Mai, o casi mai hi venreu ni una ombra que fassi endevinar aquella Justicia Divina que, en última instancia i amb rectitut absoluta, revisa les deficiències, o impotències, o equivocacions, o desviacions de la justicia humana.

La sugestió es ben patent. Devant d'una pel·lícula en que la policia persegueixi als lladres, enginyosos com els fa apareixer, valerosos, simpàtics, sempre veuréu com el públic, sobre tot l'infantil, se posa al costat d'aquestos i contra aquella. Prova en son els aplaudiments amb que es acullida la habilitat que tenen per escapar-se.

Ensenyen moltes a robar i assessinar amb tot l'art dels *apaches*; a suprimir al pròxim que fa nosa, i a suprimir-se a sí mateix, per medi del suïcidí, que es un homi·i·i també, quan s'està cansat de la vida, o quan aquesta presenta un problema que 's judica insoluble.

No fa gaires dies que va projectar-se aquí a Girona, una pel·lícula, «Los gitanos» que es una apologia descarada i cinica del suïcidí.

Se n'està projectant actualment una altra «Los Vampiros» que es una escola

de criminals refinats.

Aón aném a parar?

Que en traurém d'aixecar i dotar escoles per al bé si deixém funcionar sense protesta, pitjor encare, si cooperém amb nostra presencia i amb el producte de nostra entrada a la existencia i acció destructora d'aquestes escoles del mal?

Prescriu la llei vigent que siguin sotmeses les películes, abans d'esser projectades, a una previa censura, que aquí a Girona, està encarregada a persones digníssimes i de quina rectitut i bon zel no'n duptém ni un moment.

Com es doncs que aquesta censura no 's verifica?

Es que troben aquestes persones en el compliment de sa missió trabes insuperables? Que se sapiga d'ncs. Que no pugui dir-se que la seva honorabilitat avala la tasca destructora de la *escola del mal*.

S. R.

Un nou martre

nacionalista

¡Césare Battisti, brau paladí de les llibertats de sa terra!

En temps de pau, el diputat nacionalista defensava pacíficament, al parlament Austriac, els principis polítics que reconeixien el dret del Trentí irredempte. La guerra esdevingué, i Césare Battisti, conseguint, defensà sos ideals brandant l'espasa.

El parlamentari se convertí en guerrer. Els germans de l'altre banda despòtica, que mig-partia la mare comú, arribaven lliures i units a completar l'obra de redempció. Battisti era amb ells; mes la sort de la guerra li fou adversa, i caigué presoner.

L'Austria, el judicà traïdor i seguint son vell procediment de pacificació en aquelles terres; prescindint de sa condició de militar pertanyent a un exercit regular, el penjà.

Fou un martre més, de la patria que sofreix el torment de la desmembració; *legalment*, un traïdor, com Casement: *realment*, un defensor de la seva dolça terra.

Nosaltres som sempre amb els que pugnen pels ideals nacionalistes, i si esdevenen martres, honorem llur memoria, sigui qui sigui el butxí execrable; tant si son cos penja d'una força plantada en les verdes planures de l'Irlanda oprimida, com si voleia encarcerat al impuls de les brises del mar llatí.

J. R.

Corones dentals Audouard

de 2 Kts., fetes a mida i colocades en dos hores, estalviant viatges i visites inútils.—De 20 a 30 pessetes.

Estudis i dictàmens radiogràfics

d'anomalies de la dentició en els infants i d'enfermetats dels ossos i demés desordres de les sinuositats bucals

PONTS - BRIDGES - INLAYS i treballs d'or a preus convencionals.

St. Francisco 12-1er. -- GIRONA

GRAN FÀBRICA
d' Aiguardents,
Licors,
Aixarops,
Vermouth,
i vins selectes
de

JAUME REGÁS
Pont Major de Girona

Grans premis en les Exposicions universals de París (1878) i de Barcelona (1888)

SOMBRERERIA
de **RAIMONDA CREUET**

Rambla Llibertat-22 - (Sota les voltes)

Gran assortit de sombreros i gorres de totes classes.

Trajos per a nens

F. SOLÀ

Optic i Joier

Rambla de la Llibertat, - 26

GIRONA

Busquets i Llapart

BANQUERS

Ciudadans 5 i Ferreries Velles 6. - GIRONA
Telefons. Urba. 88 - Interurba. 53

Comprém i veném, a l' acte, tota classe de valors nacionals i estrangers.

Realitzém, amb gran ventatja, totes les operacions de

BANCA, BORSA, CANVI, VALORS i CUPONS

Dalman Carles,
Plà i Cia.

Editors. -- GIRONA

Fabrica de Galetes i Biscuits

DE
SALVADOR PLAJA

Premis en les Exposicions Internacionals del Tibidabo i de Barcelona

Teléfon 204 - Figuerola 33 - GIRONA

PERE M. CARRÉ

Habilitat de Classes passives, de Presons i de Sanitat

CENTRE ADMINISTRATIU

Representació d' Ajuntaments, fabricants i particulars.

(Unie despach amb consulta gratis als Ajuntaments)

Representant en Barcelona i Madrid

Carrer de la Forsa, 8, 1er. - Girona

Telefon interurba núm. 40

ESMERAT SERVEI D' AUTOS
I COTXES DE LLOGUER

DE
J. PLÉ, BOSCH Y Cia.

Ciudadans, 10 i Ronda Figuerola
Teléfon 221 Teléfon 236

Especialitat en carimatges per a empreses particulars i oficials, casaments, bateigs i enterraments, etc., etc.

Economia en els preus

MANUEL PUJADAS

ANTIGUA (BONET)

TEMPORADA D' ISTIU

GRANS NOVITATS

en tots els articles en que s' dedica la casa

Immens surtit en Camises

Especialitat en els encàrrecs

SABÓNS

Barangé

BARCELONA,
GRANOLLERS, GIRONA

SASTRERIA

Alfred Ferrer

Trajos per a Sra. i Sr. a preus limitadissims

Se fan etxures portant la roba

Diploma d' honor en el Concurs de Paris 1914

Plaça de la Constitució, 4, i Bell-lloch, 2, 1.º

GIRONA

Planxat Modern

Planxat mecanic de colls i punys amb rental per un procediment que duplica la seva duració.

REPRESENTANTS:

J. Oriol Carbó. Plateria, 30.
La Canestilla de Oro. Rambla Llibertat
Lluís Sureda. Progrés
Flora Padró. Rambla Verdader.
Enriqueta Pla. Lorenzana

Tallers: Pujada S Domingo, 4

SASTRERIA SMART

de **J. Fernandez**

Ciudadans - 18

Tall inmillorable.

Les mes altes novitats en tota temporada

Perruqueria de
R. CARBÓ

Ciudadans, 16 (Hotel Italians)

Especialitat en el tall del cabell i barbu

Servei esmerat

i antiséptic.

Abonaments

especials

Estanislau Aragó

Procurador dels Tribunals

Ciudadans -- 5. -- GIRONA

De 9 a 12 i de 6 a 9

Josep M.ª Riera i Pau

Metge Especialitzat en Malalties de

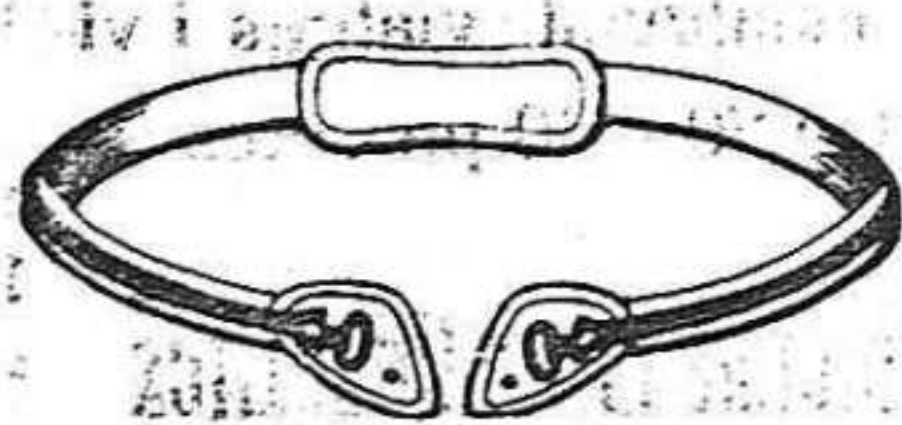
GOLA, NAS i ORELLES

Consulta de 9 a 12

NOU DEL TEATRE - 1 - 1er.

(cantonada a la plaça del Vi)

LA CREU ROJA

FARMACIA
ORTOPEDIA
PERFUMERIA

F. de A. Roca

Gabinet Ortopédic per a la colocació de tota mena d' aparells per a corregir les deformitats del cos humà.

Especialitat i grans existencies en

Braguers i Faixes ventrals

SERVEI PERMANENT

Plaça del Oli. - Girona

EL GIRONÉS

PERIÓDIC SETMANAL

Política, Literatura, Art, Ciencia, Informació Local i Comarcal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Girona trimestre	1'50 ptes.
A fòra	2'00 "
Numero solt	0'10 "